

مقایسه قاره‌ای نتایج و مدال‌های بازی‌های المپیک تابستانی (۱۸۹۶-۲۰۰۴)

۸۱

تاریخ دریافت: ۸۷/۱۰/۲۵
تاریخ تصویب: ۸۷/۳/۳

❖ حامد عبدی؛ کارشناس ارشد دانشگاه تهران*
❖ دکتر سید نصرالله سجادی؛ استادیار دانشگاه تهران

چکیده:

هدف این پژوهش عبارت است از مقایسه نتایج و مدال‌های ورزشکاران پنج قاره جهان طی ۲۸ دوره بازی‌های المپیک تابستانی. روش تحقیق اسنادی و کتابخانه‌ای است. اطلاعات مورد نیاز با جمع‌آوری، دسته‌بندی، و تجزیه و تحلیل کتاب‌ها، مقالات، گزارش‌ها، و منابع فارسی و لاتین منتشر شده در مورد بازی‌های المپیک به دست آمده است. نمونه آماری برابر جامعه آماری و عبارت‌اند از کمیته‌های ملی المپیک اروپا، سازمان ورزشی پان امریکن، شورای المپیک آسیا، انجمن کمیته‌های ملی المپیک آفریقا، و کمیته‌های ملی المپیک اقیانوسیه که در مجموع ۲۰۲ کمیته ملی المپیک را دربرمی‌گیرد. یافته‌های تحقیق نشان داد از مجموع ۱۲۷۰۶ مدال توزیع شده در بازی‌های المپیک، ۸۰۰۳ مدال برای ورزشکاران قاره اروپا، ۲۸۹۸ مدال برای آمریکا، ۱۰۴۹ مدال برای آسیا، ۴۷۷ مدال برای اقیانوسیه، و بالاخره ۲۷۹ مدال برای ورزشکاران قاره آفریقا بوده است که به ترتیب رتبه‌های اول تا پنجم را کسب کردند. قاره اروپا به غیر از دوره سوم (۱۹۰۴ سنت لوئیس)، در بقیه دوره‌ها بیشتر مدال‌های بازی‌های المپیک را از آن خود کرده است. تعداد کشورهایی که در بازی‌های المپیک مدال گرفته‌اند در قاره اروپا ۴۳ کشور، آمریکا ۲۶ کشور، آسیا ۲۷ کشور، اقیانوسیه ۴ کشور، و آفریقا ۲۲ کشور بود. همچنین پنج رشته پرمدال در بازی‌های المپیک به ترتیب عبارت‌اند از دوومیدانی، قایقرانی، شنا، کشتی، و ژیمناستیک که بیش از ۵۰ درصد کل مدال‌های توزیع شده در بازی‌های المپیک تابستانی را به خود اختصاص دادند و قاره‌های اروپا و آمریکا بیشتر مدال‌های خود را از طریق ورزشکاران این پنج رشته (به ویژه ورزشکاران زن خود) به دست آوردند.

واژگان کلیدی: کمیته‌های ملی المپیک اروپا، سازمان ورزشی پان امریکن، شورای المپیک آسیا، کمیته‌های ملی المپیک اقیانوسیه، انجمن کمیته‌های ملی المپیک آفریقا

* E.mail: hamedabdi2002@yahoo.com

مقدمه

هموطنانش در آن دست و پا می‌زدند. کوبرتن که خود به بوکس، شمشیربازی و قایقرانی می‌پرداخت، مصمم شد زندگی خود را وقف آموزش و تربیت بدنی کند. لذا، تصمیم گرفت از انگلیسی‌ها الگوبرداری کند. به همین علت چندین بار به انگلستان و آمریکا سفر کرد تا با نحوه آموزش

بارون پیر دو کوبرتن فرانسوی در ۴ کتبر ۱۸۶۳ متولد شد. در همان دوران کودکی شاهد شکست کشورش از پروس و تاراج کشورش بود. در آن روزگار وضع بد اقتصادی عاملی بود برای مشکلات دیگر از جمله فقر فرهنگی که عده بسیاری از

تقویم اکثر کشورها مصادف با ۶ آوریل ۱۸۹۶ بود. هیاهوی بازی‌های المپیک با حضور ۲۴۵ مرد ورزشکار آغاز شد و حالا پس از گذشت ۱۱۰ سال از آن روز، علی‌رغم تمام مشکلات، جنگ‌ها، مخالفت‌ها، و تحریم‌ها این نهضت آن‌چنان ریشه دوامده که همچنان به راه خود ادامه داده است (۱۴). بازی‌های المپیک نوین بزرگ‌ترین رویداد ورزشی جهان است که هر ۴ سال یکبار در یکی از شهرهای جهان برگزار می‌شود. جوانان جهان با شرکت در این بازی‌ها، ضمن نمایش اوج هنرهای فردی و گروهی ورزش، به تبادل فرهنگ، آداب و رسوم مختلف، و نیز تبلیغ تفاهم، دوستی و دنیای بهتر توأم با صلح و صفا اقدام می‌کنند (۴). جنبش المپیک نیز با آموزش جوانان و به کارگیری ورزشی عاری از هرگونه تبعیض و در راستای روح المپیک به ایجاد دنیای بهتر و آرام کمک می‌کند. این هدف، تفاهمی دوطرفه در سایه روح دوستی، همبستگی، و بازی منصفانه را طلب می‌کند (۲). بدین لحاظ شهر داوطلب و کمیته بین‌المللی المپیک^۱ مراقبت خواهند کرد که ارزش‌های معنوی پایه‌های ارزش‌های ورزشی گسترش یابد. صرف نظر از تبادل ارزش‌های فرهنگی و معنوی در این بازی‌ها، بر اساس ماده ۶۴ منشور المپیک جوایز و مدال‌هایی نیز به برندگان بازی‌های المپیک داده می‌شود که عبارت‌اند از مدال‌های طلا، نقره، و برنز به انضمام نوار ویژه آن، همچنین دیپلم مخصوص که فقط به اشخاص حقیقی داده می‌شود (۱۳).

کمیته بین‌المللی المپیک در حال حاضر ۲۰۲ کمیته ملی المپیک را به رسمیت شناخته است. کمیته‌های ملی المپیک تشکلهایی هستند که

ورزش در مدارس این کشورها آشنا شود. از قضا در همان دوران پنی بروک مسابقاتی ورزشی را در شروپ‌شایر برگزار کرد. پس از مدتی این مسابقات به قدری اهمیت یافت که حتی انجمن ژیمناستیک آلمان تیمی به انگلستان فرستاد تا ورزشکاران آلمانی در مسابقات مختلف به مصاف انگلیسی‌ها بروند. مشاهده این مسائل باعث شد کوپرتن در سال ۱۸۸۹ کنگره تربیت‌بدنی فرانسه را در پاریس تأسیس کند. دو سال بعد به انگلستان رفت تا در مورد تجدید حیات بازی‌های المپیک به منظور زنده کردن دوستی‌ها، رواج صلح و دوستی، و دادوستد در مهارت‌های ورزشی با بروک صحبت کند. نتیجه این ملاقات آن شد که کوپرتن در سال ۱۸۹۲ در کنگره‌ای بین‌المللی نظریه خود را اعلام کرد.

هر چند در ابتدای کار، هیچ‌کس، حتی هم‌وطنان بارون، توجهی به این امر نکردند، وی به تلاش‌های خود افزود و در ۲۳ ژوئن ۱۸۹۴ کرسی ریاست این کنگره را به دست آورد. سرانجام نمایندگان ۱۲ کشور به برگزاری مجدد بازی‌های المپیک باستان رأی دادند و قرار شد اولین دوره این مسابقات در سال ۱۹۰۰ در پاریس برگزار شود، ولی اصرار کوپرتن سبب شد تا اولین دوره بازی‌های المپیک نوین در سال ۱۸۹۶ و در شهر آتن برگزار گردد.

این پیشنهاد ابتدا با مخالفت شدید دولت یونان مواجه شد، اما هنگامی که جورجیوس افروس تاجر ثروتمند مقدونیه ۹۲۰ هزار دراخما به دولت یونان بخشید تا با آن پول استادیوم نعلی‌شکل و مرمرین آتن ساخته شود، تمامی مخالفان خاموش شدند و قرار بر این شد تا در ۲۴ مارس ۱۸۹۶ (طبق تقویم ژولین که آن دوران در یونان متداول بود) بازی‌های المپیک پس از ۱۵ قرن دوباره احیا شود. این روز در

6. International Olympic Committee (IOC)

از جمعیت کره زمین در این قاره به سر می‌برند و بزرگ‌ترین و پرشمارترین کشورهای جهان در این قاره قرار دارند (۹).

قاره‌های استرالیا و اقیانوسیه کم‌وسعت‌ترین قاره‌های جهان‌اند. ساکنان اصلی این قاره‌ها بومیانی هستند که از هزاران سال پیش در این قاره ساکن بوده‌اند. اما در دوره استعمار، که مهاجران انگلیسی به استرالیا آمدند، با از بین بردن بومیان، این قاره را به تصرف درآوردند و بر آن حاکم شدند. این قاره‌ها در بین آب‌های اقیانوس آرام و اقیانوس هند، در نیمکره جنوبی واقع شده‌اند. بزرگ‌ترین و مطرح‌ترین کشور این قاره‌ها استرالیا و نیوزلند است (۹).

قاره آفریقا، به صورت قاره‌ای مستقل، سومین خشکی بزرگ جهان است. یک سوم قاره آفریقا بیابان است. به دلیل نزدیکی به خط استوا، این قاره آب و هوای گرمی دارد و در بیشتر قسمت‌های آن زمستان دیده نمی‌شود. در این قاره چاه‌های نفت، معادن طلا، الماس، و مس، و نیز جنگل‌های عظیم به وفور وجود دارد. اقتصاد و درآمد آفریقا بیشتر بر پایه کشاورزی و دامپروری استوار است. قاره آفریقا سالیان دراز تحت نفوذ و استعمار کشورهای اروپایی قرار داشته که با غارت ثروت‌های عظیم آن مانع توسعه و پیشرفت این قاره شده‌اند. امروزه، همه کشورهای آفریقایی به استقلال رسیده و به عضویت سازمان ملل درآمده‌اند (۹).

منابع فارسی منتشر شده درباره موضوع این تحقیق محدودند. سجادی (۱۳۷۹) در کتاب جنبش

جنبش المپیک را در کشورهای متبوعشان گسترش می‌دهند و مأموریت اصلی آن‌ها گسترش و حمایت از جنبش المپیک در کشورهای مربوط، طبق اساسنامه المپیک است (۶).

همچنین، کمیته بین‌المللی المپیک برای هماهنگی و سازماندهی کمیته‌های ملی المپیک کشورها، تشکل‌های قاره‌ای را نیز تأسیس کرده که عبارت‌اند از کمیته‌های ملی المپیک اروپا^۱، سازمان ورزشی پان امریکن^۲، شورای المپیک آسیا^۳، انجمن کمیته‌های ملی المپیک آفریقا^۴، و کمیته‌های ملی المپیک اقیانوسیه^۵. هدف از انجام این تحقیق عبارت است از مقایسه نتایج این قاره‌ها طی ۲۸ دوره بازی‌های المپیک تابستانی (۱۸۹۶-۲۰۰۴) (۷).

قاره اروپا با مساحتی حدود ۱۰ میلیون کیلومتر مربع از شمال به اقیانوس منجمد شمالی، از غرب به اقیانوس اطلس، و از جنوب به دریای مدیترانه می‌رسد و حد فاصل شرقی آن کوه‌های اورال است. جمعیت اروپا متجاوز از ۵۰۰ میلیون نفر است. قاره اروپا از نظر تراکم جمعیت مناسب است، به طوری که در هر کیلومتر مربع از آن ۶۸ نفر زندگی می‌کنند (۹).

قاره آمریکا شامل دو سرزمین پهناور آمریکای شمالی و آمریکای جنوبی است که با آمریکای مرکزی به هم متصل شده‌اند. قاره‌های آمریکا سراسر نیمکره غربی را دربر گرفته‌اند و اقیانوس اطلس میان دنیای جدید و دنیای قدیم قرار گرفته است. مساحت کل این قاره ۴۲/۴ میلیون کیلومتر مربع و جمعیت کنونی آن حدود ۱ میلیارد نفر است (۹).

قاره آسیا با مساحت ۴۳/۴ میلیون کیلومتر مربع کهن‌ترین و پهناورترین قاره جهان است که تقریباً یک سوم خشکی‌های کره زمین را دربر می‌گیرد. بلندترین کوه‌ها، پست‌ترین نقاط، و پهناورترین جلگه‌های زمین در آسیا واقع شده‌اند. بیش از نیمی

1. European Olympic Committees (EOC)
2. Pan American Sport Organization (PASO)
3. Olympic Committee Asia (OCA)
4. Africa National Olympic Committees Association (ANOCA)
5. Oceanian National Olympic Committees (ONOC)

(۱۸۹۶-۲۰۰۴) بررسی و مقایسه کند. برای جمع‌آوری اطلاعات در این زمینه از روش مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای استفاده شد و اطلاعات لازم از کتاب‌ها، مقالات، گزارش‌ها، و منابع فارسی و لاتین منتشر شده در مورد بازی‌های المپیک به دست آمد و به صورت جدول و نمودار طبقه‌بندی شد. از آنجا که بین منابع مختلف گاهی تناقض‌هایی در اطلاعات ارائه شده موجود بود، محقق تلاش کرده است با بررسی دقیق منابع، معتبرترین اطلاعات را در این زمینه ارائه کند.

نمونه آماری برابر با جامعه آماری و عبارت است از کمیته‌های ملی المپیک اروپا، سازمان ورزشی پان امریکن، شورای المپیک آسیا، انجمن کمیته‌های ملی المپیک آفریقا، و کمیته‌های ملی المپیک اقیانوسیه که در مجموع ۲۰۲ کشور عضو کمیته بین‌المللی المپیک را دربرمی‌گیرد.

یافته‌ها

یافته‌های به‌دست آمده از این تحقیق حاکی است از مجموع ۲۸ دوره بازی‌های المپیک، شهرهای قاره اروپا در مجموع ۱۵ بار، قاره آمریکا ۶ بار، قاره آسیا ۲ بار، و قاره اقیانوسیه ۲ بار میزبان دوره‌های مختلف بازی‌های المپیک بوده‌اند، در حالی که هیچ یک از شهرهای قاره آفریقا میزبان بازی‌های المپیک نبوده‌اند. سه دوره از این بازی‌ها (۱۹۱۶، برلین؛ ۱۹۴۰، توکیو یا هلسنکی؛ و ۱۹۴۴، لندن) به علت وقوع جنگ‌های جهانی اول و دوم برگزار نشد. همچنین، مجموع مدال‌های توزیع شده از ۱۲۲ مدال در دوره اول برگزاری بازی‌های المپیک در سال ۱۸۹۶ به ۹۲۶ مدال در دوره بیست و هشتم در سال ۲۰۰۴ رسید، و در کل این بازی‌ها ۱۲۷۰۶ مدال توزیع شد (جدول ۱).

صد ساله المپیک (۳)، همچنین بهمنش (۱۳۷۹) در کتاب بازی‌های المپیک از آغاز تا امروز (۱) تمام جوانب ۱۰۰ سال برگزاری بازی‌های المپیک را مطالعه کرده‌اند. هر چند در این منابع به‌طور مستقیم تشکل‌های قاره‌ای المپیک مقایسه نشده‌اند، از این منابع چنین استنباط می‌شود که کمیته‌های ملی المپیک اروپا در مقایسه با سایر تشکل‌های قاره‌ای المپیک در اکثر ادوار بازی‌های المپیک نتایج بهتری کسب کرده‌اند.

نتایج پژوهش انتشارات مک‌گرو هیل (۲۰۰۴) با عنوان پیش به سوی بازی‌های المپیک ۲۰۰۸ پکن نیز نشان داد که قاره اروپا بعد از قاره استرالیا به نسبت کسب مدال طلا به ازای جمعیت قاره در بازی‌های المپیک آتن ۲۰۰۴ در رتبه دوم قرار دارد (۱۱).

داماسک و همکاران (۲۰۰۶) در تحقیق دیگری با عنوان «مقایسه بازی‌های المپیک با ملاک مدال‌ها»، نتایج برخی کشورها در بازی‌های المپیک را ارزیابی کردند. نتایج این تحقیق نشان داد کشورهای ایالات متحده و اتحاد جماهیر شوروی بخش زیادی از مجموع مدال‌های بازی‌های المپیک را از آن خود کرده‌اند (۱۲).

لی (۲۰۰۷) در پژوهش خود بیان داشت ورزشکاران اروپایی در بازی‌های المپیک به خصوص در رشته‌هایی چون قایقرانی و شنا عملکرد مطلوبی از خود به جای گذاشته‌اند (۱۸).

روش‌شناسی

روش تحقیق، اسنادی و کتابخانه‌ای است، که پژوهشگر سعی کرده بدون پیش‌داوری به توصیف وضع موجود بپردازد و در قالب مطالعه‌ای تطبیقی نتایج و مدال‌های کسب شده در پنج تشکل قاره‌ای المپیک را طی ۲۸ دوره بازی‌های المپیک تابستانی

جدول ۱. آمار برگزاری و تعداد کل مدال‌های پنج‌تشکل قاره‌ای المپیک در مجموع ۲۸ دوره بازی‌های المپیک تابستانی (۱۸۹۶-۲۰۰۴)

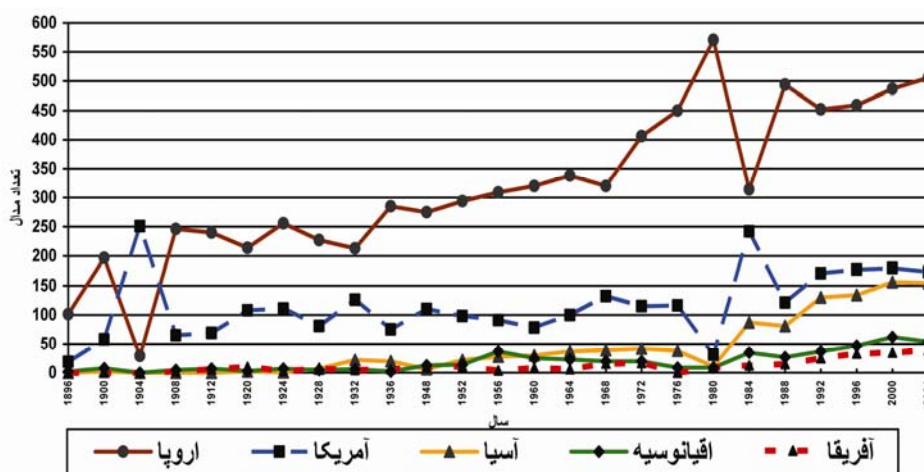
شهر میزبان (کشور)	سال برگزاری	اروپا	آمریکا	آسیا	اقیانوسیه	آفریقا	جمع
آتن (GRE)	۱۸۹۶	۱۰۱	۱۹	۰	۲	۰	۱۲۲
پاریس (FRA)	۱۹۰۰	۱۹۷	۵۸	۲	۸	۰	۲۶۵
سنت لوئیس (USA)	۱۹۰۴	۲۹	۲۵۱	۰	۰	۰	۲۸۰
لندن (ENG)	۱۹۰۸	۲۴۶	۶۵	۰	۵	۲	۳۲۳
استکهلم (SWE)	۱۹۱۲	۲۴۰	۶۹	۰	۷	۶	۳۰۹
برلین (GER)	۱۹۱۶	برگزار نشد	---	---	---	---	---
آنتورپ (BEL)	۱۹۲۰	۲۱۴	۱۰۸	۲	۳	۱۰	۴۳۷
پاریس (FRA)	۱۹۲۴	۲۵۶	۱۱۱	۱	۷	۳	۳۷۸
آمستردام (NED)	۱۹۲۸	۲۲۷	۸۱	۷	۵	۷	۳۲۷
لس آنجلس (USA)	۱۹۳۲	۲۱۳	۱۲۶	۲۲	۶	۵	۳۴۶
برلین (GER)	۱۹۳۶	۲۸۵	۷۵	۲۰	۲	۶	۳۸۸
توکیو (JPN) یا هلسینکی (FIN)	۱۹۴۰	برگزار نشد	---	---	---	---	---
لندن (ENG)	۱۹۴۴	برگزار نشد	---	---	---	---	---
لندن (ENG)	۱۹۴۸	۲۷۵	۱۱۰	۶	۱۳	۹	۴۱۳
هلسینکی (FIN)	۱۹۵۲	۲۹۴	۹۸	۲۲	۱۴	۱۱	۴۳۹
ملبورن (AUS)	۱۹۵۶	۳۰۹	۹۱	۲۸	۳۷	۴	۴۶۹
رم (ITA)	۱۹۶۰	۳۲۰	۷۸	۳۰	۲۵	۸	۴۶۱
توکیو (JPN)	۱۹۶۴	۳۳۸	۱۰۰	۳۷	۲۳	۶	۵۰۴
مکزیکوسیتی (MEX)	۱۹۶۸	۳۲۰	۱۳۲	۳۹	۲۰	۱۶	۵۲۷
مونبخ (GER)	۱۹۷۲	۴۰۶	۱۱۵	۴۲	۲۰	۱۷	۶۰۰
مونترال (CAN)	۱۹۷۶	۴۵۰	۱۱۶	۳۸	۹	۰	۶۱۳
مسکو (RUS)	۱۹۸۰	۵۷۱	۳۱	۱۱	۹	۹	۶۳۱
لس آنجلس (USA)	۱۹۸۴	۳۱۴	۲۴۲	۸۷	۳۵	۱۳	۶۸۸
سئول (KOR)	۱۹۸۸	۴۹۴	۱۲۱	۸۱	۲۷	۱۵	۷۳۸
بارسلون (ESP)	۱۹۹۲	۴۵۲	۱۷۱	۱۳۰	۳۷	۲۵	۸۱۵
آتلانتا (USA)	۱۹۹۶	۴۵۹	۱۷۷	۱۳۴	۴۷	۳۳	۸۵۰
سیدنی (AUS)	۲۰۰۰	۴۸۷	۱۸۰	۱۵۶	۶۲	۳۵	۹۲۰
آتن (GRE)	۲۰۰۴	۵۰۶	۱۷۳	۱۵۴	۵۴	۳۹	۹۲۶
جمع کل	---	۸۰۰۳	۲۸۹۸	۱۰۴۹	۴۷۷	۲۷۹	۱۲۷۰۶

قاره جهان در بازی‌های المپیک قید شده است که قاره اروپا، آمریکا، آسیا، اقیانوسیه، و آفریقا به ترتیب رتبه‌های اول تا پنجم را کسب کردند. در این جدول همچنین تعداد مدال‌های هر قاره در رشته‌های انفرادی یا تیمی و رشته‌های مختص به زنان و مردان مشخص شده است.

شایان ذکر است چون در بعضی رشته‌ها، مثل ورزش‌های رزمی، ۴ مدال توزیع می‌شود (۲ مدال برنز)، یا در برخی دوره‌ها نام بعضی ورزشکاران به طور مشترک به عنوان مقام اول، دوم، یا سوم اعلام می‌شود، مجموع مدال‌های توزیع شده در بازی‌های المپیک (۱۲۷۰۶ مدال) بر عدد ۳ (طلا، نقره، برنز) بخش پذیر نیست.

شکل ۱ نشان می‌دهد کمیته‌های ملی المپیک اروپا از لحاظ کسب مدال در بازی‌های المپیک اختلاف چشمگیری نسبت به سایر تشکلهای قاره‌ای المپیک دارند. قاره اروپا بیشترین مدال و قاره آفریقا کمترین مدال را از آن خود کرده است. قاره اروپا به غیر از دوره سوم (۱۹۰۴، سنت لوئیس)، در بقیه دوره‌ها بیشتر مدال‌های بازی‌های المپیک را از آن خود کرده است.

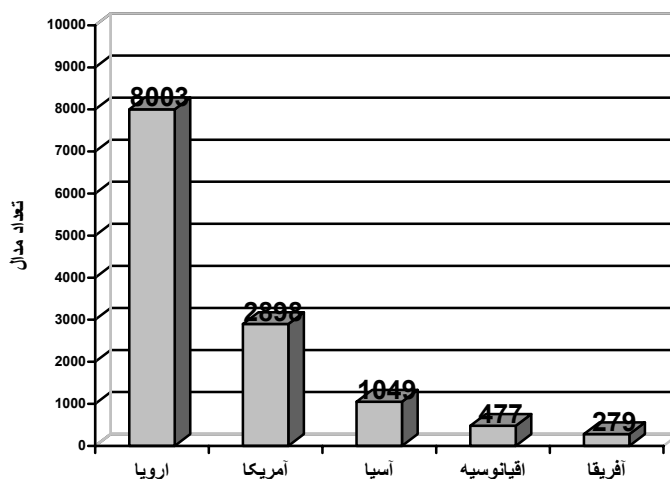
مدال‌های بازی‌های المپیک شامل سه نشان طلا، نقره، و برنز است که در قالب رشته‌های انفرادی یا تیمی و رشته‌های مختص به زنان و مردان به ورزشکاران کشورهای مختلف اعطا می‌شود. در جدول ۲ تعداد کل مدال‌های (طلا، نقره، و برنز) پنج

شکل ۱. مقایسه تعداد مدال‌های پنج تشکل قاره‌ای المپیک در هر دوره از بازی‌های المپیک تابستانی

جدول ۲. مجموع تعداد مدال‌های پنج تشکل قاره‌ای المپیک به تفکیک مرغوبیت (طلا، نقره، و برنز)، نوع رشته (انفرادی یا تیمی)، و جنسیت، طی ۱۰۸ سال برگزاری بازی‌های المپیک تابستانی

رتبه	قاره	مدال‌های کسب شده			مجموع	انفرادی	تیمی	مردان	زنان
		طلا	نقره	برنز					
۱	اروپا	۲۵۷۴	۲۶۶۷	۲۷۶۲	۸۰۰۳	۷۳۵۶	۶۴۷	۵۰۱۱	۲۹۹۲
۲	آمریکا	۱۰۷۵	۹۲۵	۸۹۸	۲۸۹۸	۲۴۴۵	۴۵۳	۱۹۱۴	۹۸۴
۳	آسیا	۳۳۷	۳۴۰	۳۷۲	۱۰۴۹	۹۴۶	۱۰۳	۷۳۹	۳۱۰
۴	اقیانوسیه	۱۵۲	۱۵۰	۱۷۵	۴۷۷	۴۰۹	۶۸	۳۲۷	۱۵۰
۵	آفریقا	۷۸	۹۰	۱۱۱	۲۷۹	۲۴۷	۳۲	۲۱۲	۶۷
---	جمع	۴۲۱۶	۴۱۷۲	۴۳۱۸	۱۲۷۰۶	۱۱۴۰۳	۱۳۰۳	۸۲۰۳	۴۵۰۳

شکل ۲. مقایسه مجموع مدال‌های پنج تشکل قاره‌ای المپیک طی ۱۰۸ سال برگزاری بازی‌های المپیک تابستانی (۱۸۹۶-۲۰۰۴)

خود بهترین رتبه را به دست آورده‌اند. آمار سایر کشورها تا رتبه دهم از هر قاره نیز در این جدول آمده است.

با توجه به آمار مندرج در جدول ۳، کشورهای روسیه، ایالات متحده، ژاپن، آفریقای جنوبی، و استرالیا از لحاظ کسب مدال در المپیک در قاره‌های

جدول ۳. تعداد مدال‌های ۱۰ کشور برتر از هر قاره طی ۱۰۸ سال بازی‌های المپیک تابستانی

رتبه	قاره	اروپا	آمریکا	آسیا	آفریقا	اقیانوسیه
۱	روسیه (۱۳۶۳ مدال)	ایالات متحده (۲۱۹۷ مدال)	ژاپن (۳۳۳ مدال)	آفریقای جنوبی (۷۱ مدال)	استرالیا (۳۹۸ مدال)	
۲	آلمان (۱۲۸۵)	کانادا (۲۳۷)	چین (۲۸۶)	کنیا (۶۱)	زلاندنو (۷۵)	
۳	اتحاد جماهیر شوروی (۱۰۰۰)	کوبا (۱۶۴)	کره جنوبی (۱۸۴)	اتیوپی (۳۱)	استرالیا (۱۲)	
۴	انگلستان (۶۸۱)	برزیل (۷۶)	ایران (۴۶)	مصر (۲۳)	تونگا (۱)	
۵	فرانسه (۶۰۶)	آرژانتین (۵۸)	کره شمالی (۳۵)	مراکش (۲۱)	---	
۶	مجارستان (۴۹۹)	مکزیک (۵۰)	قزاقستان (۲۲)	نیجریه (۱۹)	---	
۷	ایتالیا (۴۹۷)	جامائیکا (۴۲)	اندونزی (۲۰)	الجزایر (۱۲)	---	
۸	سوئد (۴۷۰)	شیلی (۱۲)	هندوستان (۱۷)	اوگاندا (۶)	---	
۹	فنلاند (۲۹۵)	اروگوئه (۱۰)	تایلند (۱۷)	تونس (۶)	---	
۱۰	رومانی (۲۹۵)	باهاماس (۵)	قرقیزستان (۱۲)	زیمبابوه (۵)	---	
	تعداد کشورهای مدال گرفته	۴۳	۲۶	۲۷	۲۲	۴

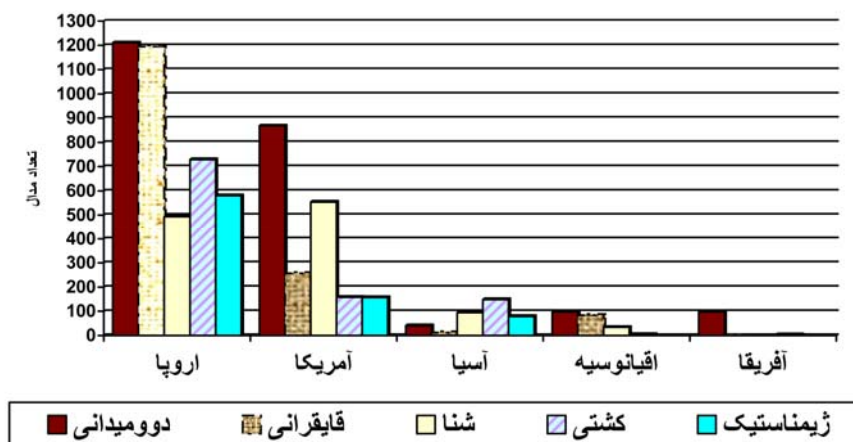
بوکس، تیراندازی، و دوچرخه‌سواری نیز نسبتاً پرمدال و باسابقه‌اند که در جایگاه بعد از این پنج رشته قرار می‌گیرند.

در این مقاله فقط به بررسی پنج رشته اول پرداخته‌ایم. همان‌طور که شکل ۳ نشان می‌دهد، کمیته‌های ملی المپیک اروپا در رشته‌های پرمدال بسیار موفق عمل کرده‌اند، به طوری که ۴۲۰۹ مدال از مجموع ۸۰۰۳ مدال کسب‌شده خود را در بازی‌های المپیک از این پنج رشته به دست آورده‌اند؛ در حالی که آفریقا تنها ۱۰۲ مدال از این پنج رشته به دست آورده، که عمدتاً نیز با رشته دوومیدانی حاصل شده است. همچنین قاره آمریکا ۱۹۹۴ مدال، قاره آسیا ۳۷۶ مدال، و قاره اقیانوسیه نیز ۱۰۲ مدال از مجموع مدال‌های خود در بازی‌های المپیک را با ورزشکاران این پنج رشته به دست آورده است.

طبق مقررات کمیته بین‌المللی المپیک (ماده ۴۴)، تنها رشته‌های ورزشی‌ای می‌توانند در برنامه بازی‌های المپیک تابستانی باشند که حداقل در ۷۰ کشور و در ۳ قاره جهان فعال‌اند. از این رو بعضی کشورها در بخش برنامه‌ریزی در توسعه ورزش خود تمام هم خود را صرف ورزش‌های المپیک کرده‌اند (۵).

بر اساس یافته‌های این تحقیق، پنج رشته پرمدال و با سابقه در بازی‌های المپیک عبارت‌اند از دوومیدانی، قایقرانی، شنا، کشتی، و ژیمناستیک که کسب مدال در این رشته‌ها در کشورها و قاره‌ها در جدول رده‌بندی مدال‌های بازی‌های المپیک نقش تعیین‌کننده‌ای دارد. بیش از ۵۰ درصد کل مدال‌های توزیع شده در بازی‌های المپیک تابستانی به این پنج رشته اختصاص دارد. البته رشته‌هایی همچون

شکل ۳. مقایسه تعداد مدال‌های پنج رشته ورزشی المپیک در پنج رشته پرمدال در بازی‌های المپیک تابستانی (۱۹۹۶-۲۰۰۴)

بحث و نتیجه‌گیری

بعد از دوره رنسانس، اکثر کشورهای قاره اروپا در همه ابعاد صنعتی، اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی رشد محسوسی داشتند. ورزش آنان نیز از این رشد عقب‌نماند و از اوایل قرن بیستم به بعد کم‌کم به عنوان علم و حتی صنعت مطرح شد. کشورهای اروپایی با سرمایه‌گذاری‌هایی که در ورزش انجام دادند و نیز به دلیل روی آوردن به رشته‌های پایه و پرمدالی همچون دوومیدانی، قایقرانی، و شنا، راه ترقی را پیش گرفتند تا سهم زیادی از مدال‌های بازی‌های المپیک را از آن خود کنند (۱۵).

طبق شکل ۱، در سه دوره بازی‌های المپیک تابستانی (۱۹۰۴، سنت لوئیس؛ ۱۹۸۰، مسکو؛ و ۱۹۸۴، لس‌آنجلس) نتایج غیرعادی رخ داد. در سومین دوره این بازی‌ها در ۱۹۰۴ در سنت‌لوئیس به دلیل بعد مسافت زیاد اروپا و آمریکا و نیز به دلیل

دشواری‌های سفر، ورزشکاران اروپایی حضور پررنگ و پرتعدادی در این بازی‌ها نداشتند، به طوری که به دلیل امکانات ابتدایی حمل و نقل آن زمان، اروپاییان در برخی رشته‌ها خیلی دیر و حتی بعد از اتمام بازی‌ها به سنت‌لوئیس رسیدند.^۱ بنابراین، ایالات متحده به همراه کشورهای کوبا و کانادا سهم زیادی از مدال‌های آن دوره از بازی‌های المپیک را از آن خود کردند و سهم ورزشکاران اروپایی از مدال‌ها بسیار ناچیز بود. این دوره ضعیف‌ترین عملکرد ورزشکاران قاره اروپا طی دوره‌های مختلف بازی‌های المپیک است. به عبارت دیگر، تنها دوره‌ای که قاره آمریکا بیشتر از اروپا مدال کسب کرد همین دوره بود.

دوره بیست و دوم این بازی‌ها، یعنی ۱۹۸۰ مسکو، به دلیل مسائل سیاسی و اختلافات بین دو

۱. در المپیک ۱۹۰۴ سنت‌لوئیس از میان ۶۸۷ شرکت‌کننده، ۵۲۵ نفر آمریکایی بودند. کشور انگلستان در این بازی‌ها فقط یک شرکت‌کننده داشت (۷).

کشورهای اروپایی و حتی بالاتر از روسیه قدرت‌مند ایستاد.

از دیگر نتایج قابل بحث که از جدول ۲ استنتاج می‌شود این است که بخش مهمی از مدال‌های قاره‌هایی چون اروپا و آمریکا را زنان کسب کردند و این نتایج در قاره‌هایی چون آسیا و استرالیا و به ویژه آفریقا خیلی کمتر بوده است.

در مجموع ۲۸ دوره بازی‌های المپیک تابستانی، ۵۰ کشور از قاره اروپا در این بازی‌ها شرکت کردند و ۴۳ کشور نیز موفق به کسب مدال شدند، در حالی که در قاره آفریقا با ۵۳ کشور شرکت‌کننده در بازی‌های المپیک، ۲۲ کشور موفق به کسب مدال شدند. و در قاره اقیانوسیه که اکثر کشورهای آن بسیار کوچک و به صورت جزیره‌ای است، تنها چهار کشور در بازی‌های المپیک مدال کسب کردند.

مقایسه بین قاره اروپا و آمریکا در شکل ۳، نشان می‌دهد ورزشکاران اروپایی در رشته شنا کمتر از ورزشکاران قاره آمریکا مدال گرفته‌اند، در حالی که در چهار رشته پرمدال دیگر در شکل، نسبت به قاره آمریکا، مدال‌های بیشتری کسب کرده‌اند. مقایسه بین قاره آسیا و اقیانوسیه نیز نشان می‌دهد، ورزشکاران آسیایی در رشته‌های شنا، کشتی، و ژیمناستیک بیشتر از اقیانوسیه مدال کسب کرده‌اند، در حالی که ورزشکاران اقیانوسیه در دو رشته دوومیدانی و قایقرانی، نسبت به آسیایی‌ها مدال‌های بیشتری گرفته‌اند.

نتایج حاصل از این تحقیق با یافته‌های سجادی و بهمنش (۱۳۷۹)، انتشارات مک‌گرو هیل (۲۰۰۴)، داماسک و همکاران (۲۰۰۶)، و لی (۲۰۰۷) همخوانی دارد، مبنی بر اینکه ورزشکاران اروپایی در مقایسه با ورزشکاران سایر قاره‌های

قدرت آن روز جهان (اتحاد جماهیر شوروی و ایالات متحده آمریکا)، کشور آمریکا همراه با کشورهای هم‌پیمان و متحد خود بازی‌های المپیک ۱۹۸۰ مسکورا تحریم کرد و در آن دوره از بازی‌ها شرکت نکرد. بنابراین اتحاد جماهیر شوروی که کشوری اروپایی است سهم بسیار زیادی از مدال‌های آن دوره را تصاحب کرد. به عبارت دیگر، بهترین عملکرد ورزشکاران قاره اروپا مربوط به این دوره است.

دوره بعد، ۱۹۸۴ لس‌آنجلس، عکس دوره قبل بود و این بار اتحاد جماهیر شوروی به اتفاق بعضی کشورهای هم‌پیمان خویش بازی‌های المپیک ۱۹۸۴ لس‌آنجلس را تحریم کرد. بنابراین، ورزشکاران قاره آمریکا بیشتر مدال‌های این دوره از بازی‌های المپیک را تصاحب کردند.

بعد از بازی‌های المپیک ۱۹۸۸ سئول، ورزشکاران آسیایی در کسب مدال در بازی‌های المپیک سیر صعودی داشتند (شکل ۱)، که بخشی از آن ناشی از توسعه و سرمایه‌گذاری‌هایی است که کشورهای آسیایی در ورزش انجام دادند. از دلایل دیگر این امر فروپاشیدن اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۹۱ و پیوستن پنج کمیته ملی المپیک از کشورهای استقلال‌یافته آن به شورای المپیک آسیاست که تعداد مدال‌های قاره آسیا را نسبت به دوره‌های قبل افزایش داد.

همچنین، می‌توان به حضور کشور آسیایی چین در بازی‌های المپیک ۱۹۸۴ لس‌آنجلس اشاره کرد، که در آن دوره ۳۲ مدال کسب کرد و در رده چهارم جدول رده‌بندی مدال‌های آن دوره ایستاد. یا در بازی‌های المپیک ۲۰۰۴ آتن، ۶۳ مدال کسب کرد و رده دوم جدول رده‌بندی مدال‌های آن دوره را به خود اختصاص داد؛ یعنی بالاتر از همه

متحدۀ آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی، به ترتیب با ۲۱۹۷ مدال و ۱۳۶۳ مدال، بخش زیادی از مجموع مدال‌های بازی‌های المپیک را از آن خود کردند.

جهان در اغلب دوره‌های بازی‌های المپیک مدال‌های بیشتری کسب کرده‌اند. همچنین، ورزشکاران کشورهای ابرقدرتی چون ایالات

منابع

۱. بهمنش، عطاالله، ۱۳۷۹، «بازی‌های المپیک از آغاز تا امروز»، انتشارات هاشمی.
۲. جکسون، راجر، ۱۳۸۰، «راهنمای مدیریت ورزشی». کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران.
۳. سجادی، نصرالله، ۱۳۷۹، «جنبش صد ساله المپیک». انتشارات نور.
۴. سجادی، نصرالله، ۱۳۸۰، «مدیریت سازمان‌های ورزشی». انتشارات سمت.
۵. فتحی، هوشنگ، ۱۳۷۱، «بازی‌ها». مؤسسه فرهنگ.
۶. کدخدازاده، اسماعیل، ۱۳۴۶، «تاریخ المپیک، عهد باستان و دوره کنونی». انتشارات نادری.
۷. کمسیون المپیک سولیداریتی کمیته بین‌المللی المپیک، ۱۳۷۴، «مدیریت و رهبری در ورزش». ترجمه رحمت‌الله صدیق سروستانی، کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران.
۸. محجوب، محمود؛ و فرامرز یآوری، ۱۳۷۲، «گیتاشناسی کشورها». سازمان گیتاشناسی.
۹. مشیری، رحیم، ۱۳۸۱، «کلیات قاره‌ها». نشر قومس، تهران.
۱۰. وادی‌زاده، مجید، ۱۳۸۰، «المپیک سیدنی ۲۰۰۰»، تهران آریز.
11. Custom Index Solutions Research Report (2004). the MC Grow Hill Company.
12. Damask, Lecann et al. (2006). "Olympic Medal as Fruits of Comparison". Journal of Experimental Psychology, Applied Vol.12, NO.3.166-178.
13. International Olympic Committee (1985). Olympic charter.
14. Kevin Young & Kevin B. Wesley (2004). Global Olympics, Elsevier.
15. Sinn, Alfred Erich (1999). Power, Politics and the Olympic Games. Library of Congress cataloging-in-publication data.
16. Sportive magazine, Athens (2004). "All the Medalists", Ministry of Secretariat General of Sport.
17. WWW. Olympic.org / UK /utilities /reports / index-ukase.
18. Yongjun Li (2007). The Study of China Medals in the Olympic Games, University of Science and Technology of China.